

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz sekizinci İnikat

14.11.1958 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	90:91	rine ne miktar yardım yapıldığına dair	
2. — Havale edilen evrak	91	Dahiliye Vekilinden şifahi suali (6/55)	93
3. — Yoklama	91	2. — Adana Mebusu Melih Kemal Kü-	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umu-		çüktepepınar'ın, sel felâketi yüzünden tah-	
miyeye mâruzatı	91	ribata uğriyan Tarsus Çukurova Meneu-	
1. — 1958 malî yılı Muvazenei Umumiye		cat Fabrikasının işsiz kalan işçilerine ne	
kanunu lâyihasının müzakeresine başlama	92	gibi yardım yapıldığına dair sualine Çalış-	
tarihine dair karar itilhazi		ma Vekili Hayrettin Erkmen'in, şifahi	
2. — Hakkâri Mebusu Übeydullah Se-	92	cevabı (6/56)	93:96
ven'in, Riyaset Divanındaki vazifesinden		3. — Niğde Mebusu Asım Eren'in,	
istifa ettiğine dair tavrı (4/28)	92	memleketimizin kurak bölgelerinin zirai	
3. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğ-		sulama işleri için tatbik edilen Devlet su-	
lu'nun, 2514 sayılı Kanunun 4 ncu madde-	92	lama programının neticelerine dair Ziraat	
sinin tadiline dair kanun teklifinin geri-		Vekilinden şifahi suali (6/58)	96:97
verilmesi hakkındaki tavrı (2/63, 4/20)	92	4. — Ankara Mebusu Ahmet Üstün'-	
4. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Re-		ün, Mineapolis Moline Türk Traktör Fab-	
isi Refik Koraltan'ın riyasetinde vâkı da-	92,102:	rikasının faaliyet durumuna dair Sanayi	
vet üzerine İngiltere'yi ziyaret edecek olan	103	Vekilinden şifahi suali (6/60)	97
6 mebusan mürekkep heyetin seçimi		5. — Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın,	
5. — Riyaset Divanındaki münhale	92:93,103	Çemişkezek - Elâzığ yolu üzerindeki Aş-	
âza seçimi		van köprüsünün ne zaman ikmal edilece-	
5. — Sualler ve cevaplar	93	ğine dair sualine Nafia Vekili Tevfik	
1. — Şifahi sualler ve cevaplar	93	İleri'nin, şifahi cevabı (6/61)	97:99
1. — Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in,		6. — Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın,	
1956 - 1957 yıllarında Ankara vilâyet büt-		Tunceli vilâyetinin Sorpiyan - Mazgirt ve	
çesinden hangi kaza ve nahiye belediyele-		Mazgirt - Muhundu nahiyeleri arasındaki	

Sayfa
yolların Karayolları 8 nci Bölgeye devri hakkında ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tefvik İleri'nin, şifahi cevabı (6/62) 99:101

6. — Müzakere edilen maddeler 101

1. — Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâ-

Sayfa
yihası ve Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/98) 101
2. — Manisa Mebusu Nebil Sadi Altuğ ve 15 arkadaşının, Belediye Kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Dahiliye Encümeni mazbatasını (2/30) 101:102
3. — Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 17 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatasını (2/32) 102

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

İngiltere Lordlar ve Avam kamaraları reislerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın riyasetinde altı âzadan müteşekkil bir heyetin Londra'yı ziyarete daveti mutazammın mektupları ile

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın riyasetinde İngiltere'yi ziyarete davet edilen altı kişilik heyete dair Hariciye Vekâleti tezkeresi okundu.

Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi okundu ve izinler ayrı ayrı kabul edildi.

Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Adıyaman Mebusu Sait Açar'ın,

İstanbul Mebusu Nuri Yamut'un,

Trabzon Mebusu Osman Nuri Lermioğlu'nun, tahsisatlarına dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkereleri okundu ve tahsisatlarının verilmesi kabul olundu.

Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâyhasının müzakeresi, ikinci madde henüz encümenden gelmediğinden talik edildi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 1957 yılı Eylül - Kasım ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatasını okundu.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Cumhuriyeti Hükümeti arasında münakit 15 Ağustos 1953 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek olarak 18 Temmuz 1957 tarihinde Kahire'de teati edilen mektupların tasdikine,

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşmasınının 30 Haziran 1957 tarihinden itibaren bir sene müddetle uzatılmasına mütedair teati edilen mektupların tasdikine,

«Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki 15 Nisan 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Protokolü» ne zeylen 20 Haziran 1957 tarihinde imzalanan lâhika ve ilişkilerinin tasdikine dair kanun lâyhalarının birinci müzakereleri bitirildi.

14 . II . 1958 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili Kâtip
Kayseri Mebusu Zonguldak Mebusu
Fikri Apaydın Mustafa Saraç

Kâtip
Konya Mebusu
Sabahattin Sayın

Sualler

Sıfahi sualler

1. — Tokad Mebusu Faruk Ayanoglu'nun, Profesör Hüseyin Naili Kubalı'nın vekâlet emrine alınması hasebiyle 318 Hukuk Fakültesi

talebesi tarafından Maarif Vekiline çekildiği söylenen telgrafa dair sıfahi soru takriri Başvekâlete gönderilmiştir. (6/73)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Teklifler

1. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkında kanun teklifi (2/130) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — Yozgad Mebusu Mahmut Ataman'ın, Tahsinoglu Nuri Yeniay'ın karısı Sariye Yeniay ve kızı Fethiye Yeniay'a vatani hizmet tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun teklifi (2/131) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — Yozgad Mebusu Ömer Lutfi Erzurumluoglu'nun, 5655 sayılı Kanuna ek 6995 sayılı Kanunun birinci maddesine bağlı cetvelin tadili hakkında kanun teklifi (2/132) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

4. — Zonguldak Mebusu Suat Başol'un,

Zonguldak kömür havzasında tapusuz olarak tasarruf edilen gayrimenkullerin tesciline dair kanun teklifi (2/133) (İktisat, Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbata

5. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 mali yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1951 mali yılı Hesabı Katı kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatasını (3/30, 1/43) (Ruznameye-

6. — İçel Mebusu Yakup Karabulut'un, subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 8 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Milli Müdafaa Encümeni mazbatasını (2/72) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,04

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KATIPLER : Mustafa Saraç (Zonguldak), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız. (Erzurum mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

HASAN TEZ (Ankara) — Gündem dışı söz istiyorum.

REİS — Mahiyeti nedir?

HASAN TEZ (Ankara) — Dinleyici dave-

tiyeleri üzerinde Yüksek Heyete mâruzatta bulunacağım.

REİS — İdare âmirleriyle temas edersiniz.

HASAN TEZ (Ankara) — Hangi hükme dayanarak bunu tavsiye ediyorsunuz?

REİS — Milletvekili gündem dışı isteğini bildirdikten sonra Riyasetin, söz verilip verilmesi hususunda takdiri vardır.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — 1958 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu lâyhasının müzakeresine başlanma tarihine dair karar ittihazı.

REİS — 1958 Muvazenei Umumiye Kanunu lâyhasıyla mülhak bütçe lâyihaları dünden itibaren mebuslara tevzi edilmiş bulunmaktadır. 19 Şubat Çarşamba günü bütçe müzakerelerine başlanmasını tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 19 Şubat Çarşamba günü bütçe müzakerelerine başlanacaktır, efendim.

2. — Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in, Riyaset Divanındaki vazifesinden istifa ettiğine dair tavriri (4/28)

REİS — Divandan bir istifa var, okuyoruz, efendim.

T. B. M. M. Yüksek Riyasetine

Sıhhi mazeretime binaen Riyaset Divanındaki vazifemden istifa ediyorum. Kabulünü saygı ile rica ederim.

Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

REİS — İttılamıza arz edilmiştir, efendim.

3. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, 2514 sayılı Kanunun 4 ncu maddesinin tadiline dair kanun teklifinin geriverilmesi hakkındaki tavriri (2/63, 4/29)

Yüksek Riyasete

2514 sayılı Kanunun 4 ncu maddesinin tadiline ait kanun teklifinin geriverilmesini rica ederim. Saygılarımla.

Trabzon Mebusu
Mahmut Goloğlu

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

4. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın, riyasetinde vâkı davet üzerine İngiltere'yi ziyaret edecek olan altı mebustan mürekkep heyetin seçimi.

REİS — Efendim; vâkı davet üzerine İngiltere'yi ziyarete gidecek altı arkadaşın seçimine başlayacağız.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Söz istiyorum, efendim.

REİS — Buyurun.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim; İngiltere'yi ziyarete gidecek heyet için Riyaset Divanı aday tesbit etmiştir. İktüzüğün tadili sırasında belirttiğimiz gibi; Riyasete tevdi edilmiş olan yetkilerin kullanılmasında tarafsızlığın büyük ehemmiyeti vardır. Nitekim şimdi 18 kişilik aday tesbitinde Cumhuriyet Halk Partisi Grupundan sadece bir tek aday alınmış olması bu yetkinin tarafgirane bir tarzda kullanıldığının bir misalidir. Grup olarak bu husustaki üzüntülerimizi arz ederiz, efendim.

REİS — Efendim, Nüvit Yetkin arkadaşımızın beyanlarına mukabil Nizamnamenin 219 ncu maddesinin son fıkrasını okuyacağım:

«Meclis namına, memleket haricine bir heyet izamı halinde, istenilen miktarın üç misli namzet Riyaset Divanına tesbit edilerek Umumi Heyetin izafi rey ile intihabına arz olunur.»

Altı Mebusluk için davet vâkıdır. Riyaset Divanı 18 kişilik bir listeyi, bunların içinden altısını intihabetmesi için Heyeti Celilenin tasvibine arz etmiştir.

ATIF TOPALOĞLU (Ordu) — Söz istiyorum.

REİS — Mesele halledilmiştir. Bu husus için müzakere açmıyoruz.

5. — Riyaset Divanındaki münhale âza seçimi.

REİS — Bir de Riyaset Divanında bir münhal vardır.

Ayrı ayrı sepetlere rey atmak suretiyle her iki seçimi aynı zamanda yapacağız.

Kâtip seçimi için adçekmek suretiyle üç kişilik bir tasnif heyeti seçiyoruz.

Mazhar Şener (Giresun), burada mı? (Burada sesleri)

Muhlis Erdener (İstanbul), burada mı efendim? (Burada sesleri)

Tevfik Ünsalan (Malatya), burada mı?.. (Yok sesleri)

Cemal Zühtü Aysan (Zonguldak), burada. Divanı Riyasette inhilâl eden kâtiplik için yapılacak seçimin tasnif heyetine ait muamele bitmiştir.

İngiltere'ye gidecek arkadaşların seçimi için adçekme suretiyle 3 kişilik tasnif heyeti seçeceğiz:

Abdullah Akın (Zonguldak, burada mı, efendim?.. (Burada sesleri)

Mücteba Iştın (Balıkesir), burada mı, efendim?.. (Yok sesleri)

Nüzhet Çubukçu (Sivas), burada mı, efendim?.. (Yok sesleri)

Saim Karaömerlioğlu (Adana), burada mı, efendim?.. (Yok sesleri)

Abdullah Eker (Samsun), burada mı, efendim?.. (Burada sesleri)

Salâhaddin Karacagil (Bursa), burada mı, efendim?.. (Yok sesleri)

Sefer Eronat (Yozgad), burada mı, efendim?.. (Burada sesleri)

Tamam! Efendim, üç kişilik tasnif heyeti seçilmiştir. Şimdi seçim çevresini tesbit edeceğiz. Tekirdağ seçim çevresinden başlıyoruz.

TURGUT YEĞENAĞA (Adana) — Söz istiyorum, efendim.

REİS — Ne hakkında?

TURGUT YEĞENAĞA (Devamla) — Aday gösterilmişim, mazeret beyan edeceğim, hakkımdan feragat ediyorum.

REİS — Seçimi yapalım, bilâhara çıkartırız **Divanda**, efendim. (Sağdan, gürültüler) İtirazımızı tek başıma neticelendiremem ki.. Ne gürültü yapıyorsunuz? Divan karar verecektir.

(Reyler toplandı)

REİS — Reyini kullanmayan arkadaşlar lütfen istimal buyursun.

Rey toplama muamelesi bitmiştir. Tasnifler Dahiliye Encümeninde yapılacaktır, efendim.

Ruznameye geçiyorum.

5. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVAPLAR

1. — *Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in, 1956 - 1957 yıllarında Ankara vilâyet bütçesinden hangi kaza ve nahıye belediyelerine ne miktar yardım yapıldığına dair Dahiliye Vekilinden şifahi suali (6/55)*

REİS — Mustafa Yeşil arkadaşımız burada mı? efendim, (Burada sesleri) Dahiliye Vekili Vekâletiyle ilgili işler için seyahatte bulunduğundan müsaadenizle gelecek Cuma günkü İnikada talik ediyoruz.

2. — *Adana Mebusu Melih Kemal Küçüktepepınar'ın, sel felâketi yüzünden tahribata uğrayan Tarsus Çukurova Mensucat Fabrikasının işsiz kalan işçilerine ne gibi yardım yapıldığına dair sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in şifahi cevabı (6/56)*

REİS — Melih Kemal Küçüktepepınar burada, Çalışma Vekili de burada. Suali okuyoruz, efendim.

27 Ocak 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sualimin Sayın Çalışma Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerini rica ederim.

Saygılarımla. Adana Milletvekili
Melih Kemal Küçüktepepınar

2. XII. 1957 tarihinde sel felâketi yüzünden tahribata uğrayan Tarsus Çukurova Mensucat Fabrikasının, bu sebeple işsiz kalan 813 işçisine bugüne kadar ne gibi yardım yapılmış, yapılmış ise nelerdir?

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Giresun) — 2 Aralık 1957 tarihinde Tarsus'ta vukua gelen sel felâketinden, Çukurova Mensucat Fabrikasının hasara uğraması sebebiyle 813 işçi işsiz duruma düşmüş idi. Halen işsiz sayısı 530 dur.

Hâdiseye muttali olur olmaz Vekâletimizce bir taraftan Sanayi Vekâleti ile iş birliği halinde hasarın bir an evvel tamiri ve fabrikanın tekrar faaliyete geçirilmesi mevzuunda mahallinde tetkiklere girişilmiş, diğer taraftan da işsizlere ve bunların aileleri efradına yapılacak yardım mevzuu ile alakadar olmak üzere Tarsus'ta bir yardım komitesi kurulması için Mersin Valiliğine talimat verilmiştir.

Mahallî kaymakamın reisliği altında Vekâletimiz, mahallî belediye ve işçi sendikaları temsilcilerinden müteşekkil olmak üzere kurulan bu komite emrine ilk parti olarak Vekâletimizden on bin ve Kızılaydan da beş bin olmak üzere ceman on beş bin lira gönderilmiştir. Bunu yine Vekâletimizden yirmi bin ve Kızılaydan beş bin

liralık ikinci yardım takibetmiş ve bu suretle şimdiye kadar bu mevzuda yapılan yardımlar yekûnu Vekâletimizden otuz bin ve Kızılaydan da on bin olmak üzere kırk bin liraya balığ olmuştur.

Tamir faaliyetleri devam etmekte olup fabrikada yeni tezgâhlar ve kısımlar faaliyete geçtikçe işsiz sayısının azalacağı ve bu yardım mevzuunun da kendiliğinden ortadan kalkacağı tabiidir.

REİS — Buyurun, Melih Kemal Bey.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Adana) — Pek muhterem arkadaşlarım; esasen tahdid edilmiş olan zamandan tasarruf için hâdisenin teferruatına ben de girmeyeceğim.

Hâdise; Vekil Beyefendinin söyledikleri gibi, Tarsus çayının taşmasıyla orada bulunan Türkiye'nin en büyük mensucat fabrikalarından biri sular altında kalmış, fabrikanın mühim bir kısmı ve bilhassa dokuma kısmı hasara uğramış ve bunun neticesi olarak da 813 işçi işsiz kalmıştır.

Ben hâdiseye bir buçuk ay sonra muttali olmak suretiyle ve vâkı davet üzerine Tarsus'a gittim ve işsiz kalan işçilerle temas ettim. O kadar bu işçilere en küçük mahiyette bir yardım dahi yapılmamıştı. Bir buçuk ay zarfında aileleri ve sefaletle başbaşa bırakılan insanların elem ve ıstırabını dinlemek beni son derece müteessir etmişti. Hâdiseyi Ankara'ya, Vekil Beyefendiye bir telgrafla bildirdim. Ben Ankara'ya geldikten sonra Vekil Beyden bir işar vâkı olur diye bilhassa bekledim. Fakat bu müddet zarfında arkadaşlar. Vekil Beyden bir işar vâkı olmadığı gibi her hangi bir tedbir alındığına dahi muttali olmadım. Demek oluyor ki, bir buçuk ay müddetle esasen çok az ücretle çalışan ve hiçbir tasarrufu bulunmayan işçi vatandaşlarımız aç ve sefil kalmışlardı. Ben işçileri dinlediğim zaman hemen hepsi ekmek parasını çıkarmak için yataklarını ve çoluk çocuk aç kaldıklarını yana yakıla anlattılar. Vekil Beyefendinin bu hususta malûm olan hassasiyetini bildiğim için bendeniz bir hafta bekledikten sonra sözlü soru ile bu meseleyi Yüksek Meclise getirdim. Aradan üç ay geçti. 1,5 ay sonra 40 bin lirayı 800 insana taksim ederseniz nihayet bundan zeytin ve ekmek parası ancak çıkar.

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Mahallinde milyonerler var.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Mahallinde milyonerler olması bizi alâkadar etmez. Âmme hizmeti gören Vekilin bu hususta hassas olması iktiza eder.

REİS — Karşılıklı münakaşa etmeyin, lütfen. Melih Bey, siz devam buyurun.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Bu 40 bin liranın Bütçe Encümeninde yaptığımız ikaz neticesi konmuş olmasından memnunuz. Yine de yardımın kifayetli olup olmadığı takdirinize vabestedir.

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — Fabrika sahibi ne yapmış?

REİS — Rica ederim, karşılıklı konuşmayın, muhatap siz değilsiniz. Devam buyurun, efendim.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Bu hâdiseyi niçin mühimsiyoruz, arkadaşlar? Büyük Meclisin bundan ders alması lâzımgelir. Bu demektir ki, asgari ücretle çalışan Türk işçisi yarımından emin değildir, Türk işçisinin yarımını teminat altına almak için bazı tedbirler lâzımdır. Bu tedbirlerin başında, Vekil Beyefendiden rica ediyorum, işsizlik sigortasını, en kısa zamanda ihdas etmiş olsunlar. Bu, en mühim sosyal dâvalarımızdan birisi olmak lâzımgelir. İşsizlik sigortası ihdas edilmedikçe esasen bugün zorluk içinde yaşayan işçi vatandaşların yarımını ekmek kaygısı ve endişesi içinde buldukça huzur içinde yaşamalarına imkân yoktur. Esasen birçok siyasi haklarından ve hürriyetlerinden mahrum olan işçilerin bu suretle bir de ekmek korkusunun tazyiki altında bulunmaları... (Soldan, gürültüler, izah et sesleri) O halde bu itiraz seslerini çıkaran arkadaşlara bu üç ay zarfında yüzlerce işçiyi böyle bir meblâğ ile geçinmeye mahkûm bırakmak her halde işin vahametini hatırlatır, sanırım.

REİS — Müddetiniz bitti. Kemâl Bey.

Çalışma Vekili; buyurun, efendim.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERK-MEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, herhangi bir suitefehhüme meydan vermemek için şu hususu tavzih etmek isterim.

Sel tabii bir felâkettir. Bu yüzden bir miktar işçi işsiz kalmıştır. Memleketimizde işsizlik sigortası yoktur. Binaenaleyh, âmme makamları, idari

merciler ve Vekâletimiz her hangi bir yardım yapmak için kanuni bir mecburiyet altında değildir. Fakat bu kadar vatandaş tabii bir felâket sebebiyle işten kalmış ise bunun karşısında elbette seyirci kalmamaz. Nihayet mevzuatımızın çerçevesi içinde yapılacak iş, bir yardım komitesi kurmak ve bu suretle yardım temin etmek, işsizlik devam ettiği müddetçe, bu vatandaşların geçimini tekeffül etmek değil, geçimlerine destek olmaktır. Yapılmış olan da budur. Hâdiseyi mütaakıp derhal karar verilmiş ve harekete geçilmiştir. Yoksa sual sahibi muhterem mebus arkadaşımızın ifade ettikleri gibi Bütçe Komisyonunda vâkı ikazlarından sonra olmuş değildir. Kendileri de teslim ederler ki, Bütçe Komisyonunda bu suali sordukları zaman o gün, yapılmış olan yardımları ifade etmiştim, ve bu yardımların devam edeceğini de belirtmiştim. Binaenaleyh, hasar bertaraf edilmeye kadar bu yardıma devam edilecektir, yani gerek Hükümet ve gerekse sair kanallardan yardıma, yardım fonunun beslenmesine devam edilecektir. Tekrar edeyim ki, yardımlar, işsiz kalan vatandaşların geçimlerini desteklemek gayesinden ileri olmayacaktır. Yardım yapılmaktadır. Millî tesanüt anlayışı içinde bunu organize etmek için mahallin en büyük mülkiye âmiri olan kaymakamın riyasetindeki bir komite kurulmuş ve faaliyete geçirilmiştir. Hâdis bundan ibarettir, bunun, ne işinin yarımından endişesi ne de siyasi haklara tasarruf edip etmemesiyle bir alâkası yoktur. Zaten suali, muhterem mebus, encümeninde iradetmiş, cevabını almış, tatmin edildiğini de ifade etmiştir. Bir kere daha buraya getirmesi şu birkaç cümleyi sarfetmek fırsatını kaçırmamak maksadına mâtufla olduğu anlaşılıyor.

REİS — Buyurun, Kemal Bey.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Adana) — Muhterem arkadaşlar; Vekil Beyin bir sözü olmasaydı tekrar huzurunuzu işgal etmiş olurdum. Vekil Bey dediler ki; «biz Hükümet olarak bu şekilde işsiz kalan vatandaşlara yardım etmek mecburiyetinde değiliz.» (Soldan; kanunen değiliz, dedi sesleri) Kanunen mecbur değiliz, dedi peki... Fakat bugün artık dünyada belli olmuştur ki, Devlet ve Hükümet, vatandaşların yalnız hak ve hürriyetlerini değil geçimini de temine mecburdur. Bu anlayışın bizde de yerleşeceği günleri sabırsızlıkla bekliyoruz, ve bekliyeceğiz.

40 000 lirayı 800 kişiye taksim ederseniz her birine zeytin parası bile düşmez.

SÜLEYMAN KURANEL (Gaziantep) — 500 lira düşüyor.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Kaldı ki, aziz arkadaşlar; bu seneki bütçede milyonlarca lirayı tutan, tahsisatı mesture diye bir fasıl vardır.

REİS — Kemal Bey, bir dakikanızı rica edeceğim. Sualden maksat bir hususa ittila kesbetmektir. Halbuki siz mevzuun dışına çıkıyorsunuz. Sizi mevzua davet ediyorum.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Reis Bey; Vekil Bey mevzuun dışına çıktığı zaman onu mevzua davet etmiyorsunuz.

REİS — Ben Nizamnameyi tatbik ediyorum. Lâzımgelen ikazları yapıyorum.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — İşsiz kalan vatandaşlara, bütçenin birçok fasıllarında mevcudolan tahsisatı mesturelerden bunlara geçinebilecek kadar bir meblâğın tahsis edilmesi mümkündür. Kaldı ki, Vekil Bey bir buçuk ay evvel bizim ikazımız üzerine bu hâdiseye muttali olmakla, çalışma mevzularına giren meseleler üzerinde hassasiyetle durmadığını bu şekilde itiraf etmiş oluyor. (Sağdan, gülüşmeler)

REİS — Saded dışına çıkıyorsunuz, Kemal Bey. Sözüünüzü kesecek şekilde bir müdahaleye icbar etmeyin, rica ederim.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — Medeni âlemde artık yüzlerce vatandaş aç, susuz ve sefil bir durumda iken ziyafetlerde yüz binlerce lira harcayan bir idare... (Soldan, gürlütüler, sağdan alkışlar), (Soldan, «maksadın anlaşıldı», sesleri) Beyefendi, sadece bir barajın açılışında 50 - 100 bin lira harcandığını görmüşüzdür. (Soldan, gürlütüler) Bir ziyafette yüz bin lira..

REİS — Beyefendi, zatâliniz sel felâketine mâruz kalan Tarsus Fabrikası işçilerine yapılan yardımın miktarını sormuşsunuz, rica ederim.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Devamla) — İrtibathdır. Vekil Beye işsizlik sigortasını teklif ettik, Vekil Beyden hiçbir teminat duymadık, memleketimiz için işsizlik sigortası artık bir zaruret haline gelmiştir. Hiç olmazsa ileriye sâri olmak suretiyle işsizlik sigortasını getireceğim, vadediyorum, demesini beklerdik. Bu

hususta kendisinden hiçbir işaret görmediğimiz için müteessirim.

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, sual sahibi 1,5 aylık tevhürden bahsediyorlar; Vekâletimiz hâdiseye Bölge Çalışma Müdürlüğünün 3 Aralık günlü telgrafları ile vâkıf olmuş, aynı günün akşamı telefonla talimat vererek bu komitenin hazırlanmasını yapmasını istemiştir. Binaenaleyh bu hâdisede böyle bir ihmâl mevzu bahis olmaz. Dosyamız da bunun mevzu bahis olmadığını ferretuatiyle tesbit ediyor.

Diğer bir nokta : Bu bir komitedir. Muayyen vatandaşlara yardım yapılması hususunu organize edecektir. Bu komiteye çeşitli kaynaklardan, muhtelif suretlerle yardım yapılır. Bize taallük eden ciheti, yaptığımız yardımları ifade ettim. Hemen ifade edeyim ki, maalesef bu komiteye yardım yapılması hususunda mahallinden, hiçbir yardım ve alâka görmedik. Gerekirdi ki, felâket karşısında bu derece hassas olan mahallin mebusu muhterem arkadaş (Sağdan şiddetli alkışlar, bravo sesleri)

REİS — (Sağ tarafa hitaben) — Beyler müsaade buyurun, rica ederim, efendim.

Devam buyurun efendim. (Sağdan alkışlar)

Beyler, istirahat ederim; sual esasen alâkalı Vekille mebus arasındadır. Böyle nümayişe lüzum yoktur. Bir defa yaptınız. Çok istirahat ederim bırakın.

Devam buyurun, efendim.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Arkadaşlar, bir süre -i lisan ile mahallin mebusu demişim. Pek memnun olduklar. Ama komşu dersem mesele kalmaz. (Sağdan, gülüşmeler)

Şimdi hâdiseyi ifade edelim. Bunun hakikaten tezahürata ve türlü istismara müsait olmadığı kanaatindeyim. Orada komite, alâkalı mebus arkadaş ve bütün bu mevzuda hassasiyet gösterenler yardım temini hususunda müzahir olabilirler. Bundan komite, vekâletimiz ve bütün işçilerimiz istifade ederlerdi. (Sağdan, gürültüler)

REİS — Arkadaşlar, rica ederim. Gürültüden konuşmalar anlaşılıyor.

Buyurun, efendim, son söz mebusundur.

MELİH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Adana) — Muhterem arkadaşlar, Vekil Bey, hâdiseye Çalışma Müdürü vasıtasıyla muttali olabildiğini ifade ettiler. Fakat Çalışma Müdürlüğünden evvel alâkalı işçi sendikaları mensuplarının bizzat çektikleri telgraflardan Vekil Beyefendiyi haberdar etmişlerdir. Dosyaların içinde telgrafların metinleri yoktur. Onun için onları okumadılar. Vesika okumaktan hoşlandıkları için hatırlatırım.

Çalışma Müdürlüğü vasıtasıyla muttali olmak bir vekili bir felâket karşısında kendisini mazur göstermeye tevessül ettirmemelidir. Vekil Bey bu işle candan meşgul olsaydı, iki üç aylık bir tevhüre vesile verilmemiş olurdu. Esasen Nafia Vekâletinde bir fon böyle anlarda Hükûmete derhal müdahale etmek imkânını sağlamak tadır. Vekil Bey Nafia Vekili ve diğer vekil arkadaşları ile temas etselerdi mesele kalmazdı. Kaldı ki, vekil olarak iş verenle temas edebilirdi. İş veren de işçi arkadaşlara birer aylık avans temin edebilirdi.

Üçüncüsü, iş veren bakımından düşünürsek iş verenin döviz ihtiyacını, malzeme ihtiyacını Vekil Bey süratle temin etmiş olsaydı, işçi arkadaşlarımız çoktan işe başlamış olurlar ve bu vehamet de devam etmezdi. Sümerbank müfettişleri tarafından zarar -ziyan 3 milyon lira olarak tesbit edilmiştir. Böyle en büyük bir iktisadi müesseseye 3 milyon liralık bir döviz temin etmek Vekil Bey için zor değildi.

Bütün bu hâdiseler Vekil Beyin işe maalesef vâkıf olmadığını ve icabeden çok mühim tedbirleri alamadığını sarahaten göstermektedir. Hâdisenin tevîl edilecek her hangi bir tarafı yoktur. Hâdiseye fizik ölçülere vurulacak kadar sarıhtır. Bir Vekilin bu kadar basit bir hâdisede ihmâl göstermiş olmasından müteessirim. (Sağdan : Alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

3. — *Niğde Mebusu Asım Eren'in, memleketimizin kurak bölgelerinin zirai sulama işleri için tatbik edilen Devlet sulama programının neticelerine dair Ziraat Vekilinden şifahi sual (6/58)*

REİS — Niğde Mebusu Asım Eren burada mı? (Burada sesleri)

Ziraat Vekili, Vekâleti ile alâkalı işler dola-

ysıyla seyahatte buldukları için gelecek Cuma günü İnikadâ tâlik edilmiştir.

4. — *Ankara Mebusu Ahmet Üstün'ün, Mi-neapolis Moline Türk Traktör Fabrikasının faali-yet durumuna dair Sanayi Vekilinden şifahi suali (6/60)*

REİS — Ankara Mebusu Ahmet Üstün bu-rada mı? (Burada sesleri)

Sanayi Vekâleti Vekili, Vekâleti ile alâkalı işler dolayısıyla seyahatte buldukları için ge-lecek Cuma günü İnikada talik ediyoruz.

5. — *Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın, Çe-mişkezek - Elâzığ yolu üzerindeki Aşvan köprü-sünün ne zaman ikmal edileceğine dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin şifahi cevabı (6/61)*

REİS — Tunceli Mebusu Hızır Aydın bu-ra da mı? (Burada sesleri)

Suali okutuyorum :

1 . II . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun sözlü olarak Sayın Nafia Vekili tarafından cevaplandırılmasına müsaade-lerini arz ederim.

Saygılarımla.

Tunceli Mebusu
Hızır Aydın

Birçok bakımlardan hayati ehemmiyeti bu-lunan Tunceli ilinin Çemişkezek - Elâzığ yolu üzerinde Aşvan köprüsünün ele alındığı tarihten şimdiye kadar 7 sene geçmesine rağmen ik-mal edilmemesi sebebi nedir? Ne zaman faaliyete geçilecek ve ne zamana kadar ikmal edilecektir?

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Sam-sun) — Cevabımı arz ediyorum.

Tunceli vilâyetinde adı geçen Aşvan köp-rüsü, üç köprü meyanında, 1952 yılında ihale edilmiş, bunlardan Ovacık köprüsü mukavele tarihinde ikmal edilmiştir.

Aşvan köprüsünün gecikmesi, sebepleri kı-saca şunlardır :

Köprü mihverinde yapılan zaruri bir deği-şiklik sebebiyle bir defa ve feyezanlar sebe-biyle demir plâplanların sular altında kalması sebebiyle ikinci bir defa olmak üzere müddet 14 . VII . 1956 tarihine kadar uzatılmıştır.

4 . I . 1956 tarihinde zaruri bâzi proje ta-dilleri neticesinde inşaatın % 20 ilâve ile de

tamamlanamıyacağı anlaşılmış ve işin tasfiyesi cihetine gidilmiştir.

Tasfiye ânına kadar dört ayak ve üç ke-merden üç ayak ve bir kemer ve takarrüp çer-çevesi ikmal edilmiş, böylece işin % 46 sı ta-mamlanmıştır.

Diğer taraftan mütaahhit tarafından tamam-lanan kemerin betonarme tabliyesi yeni ihale mevzuu yapılmış ve bu da tamamlanmıştır.

Bu köprüünün inşası halinde Keban barajı sahası dâhilinde kalacağı anlaşıldığından köp-rünün 110 metre açıklığındaki mütebaki kıs-mının betonarme değil fakat sökülebilir, de-mir köprü olarak inşasına karar verilmiş, mü-taaddit eksiltmelere talip çıkmamış nihayet 20 . X . 1958 tarihinde verilmek üzere ihalesi yapılmıştır.

Çelik malzemenin temininde mütaahhit müş-kûlatla karşılaşmış bulunmaktadır. Bu müş-kûlat bertaraf edilemediği takdirde muvakkat demir köprüünün 1958 senesinde idare tarafın-dan yapılması kararlaştırılmıştır.

REİS — Hızır Aydın, buyurun.

HIZIR AYDIN (Tunceli) — Muhterem ar-kadaşlarım, Vekil Beye, 1958 yılı sonuna ka-dar bu köprüünün ikmal edileceği yolunda ver-miş olduğu sözden dolayı teşekkür ederim. Yal-nız arada müphem bıraktığı bir keyfiyet var-dır : «Malzeme bulunduğu takdirde» demek-tedir ki, bakınız 1950 yılından beri ele alınan ve mütaaddit defalar vatandaşların müracaatı üzerine yapılacaktır diye alâkalı vekillerce teminat verildiği halde 7 seneden beridir bir türlü ikmâl edimiyen bu köprü hakkında söy-liyeceklerimi ve maksadımı açıkça ve bu işin ehemmiyetini tam mânasiyle içine alan ifade eden bitaraf bir gazetenin röportajını okuyo-rum. Bu işin hayati ehemmiyetini tam mânasiyle tebarüz ettiren bu röportaj Yüksek Meclisin dik-katini çekecek ve Hükümetin bu işte ne kadar ihmalkâr davrandığını meydana çıkaracak.

Röportaj, 25 Aralık 1957 tarihli bitaraf Mil-liyet gazetesinde neşredilmiştir. Bakınız ne di-yor : «Yedi seneden beri bir türlü tamamlanmı-yan Çemişkezek köprüsü... 1950 de ele alınan ve şimdiye kadar sadece iki ayağı yapılan köprü-nün işini hâlâ emektar sal görüyor.

Elâzığ - Çemişgezek arasındaki Murat Nehri üzerinde yapılması düşünülen betonarme köprü ihale edilmiştir. Yedi seneden beri ancak nehrin iki kıyısında köprünün ayakları yapılmış, orta kısım boş durmaktadır. Çemişgezeklilerin, Elâzığlıların ve Tuncelililerin senelerdir hasretle bekledikleri bu köprünün yedi senedir yapılamaması halk üzerinde büyük bir üzüntü yaratmaktadır. Yedi seneden beri yapılmıyan köprü, senelerden beri 100 - 150 kişinin içinde gidip geldiği iptidai kayığın hâli de yürekler acısıdır. 15 seneden beri bu nehir üzerinde kayıkçılık yapan ve geliri bu yüzden olan kayıkçı Halil dahi köprünün yapılmamış olmasından şikâyetçi. Bakın ne diyor : «Bey, yaz yaz. Gazetede herkes okusun da belki sayenizde bu köprü bir an evvel yapılır...»

REİS — Hızır Bey, müsaadenizi rica ediyorum, zatiâliniz mahallî mebus olarak, gazetenin röportajını değil, kendi malûmatınızı okuyunuz, vaktiniz azdır. (Soldan, alkışlar)

HIZIR AYDIN (Devamla) — Bu gazetenin röportajı benim malûmatımı tamamlamaktadır.

Efendim, altı, yedi seneden beri Hükümet ele almış olduğu bu köprüyü bugüne kadar ikmal etmemiştir. Geçen sene 56 kişi ve bir kısım hayvanat bir kayık içinde bulunduğu sırada, nehrin ortasında karaya oturmak suretiyle, lâpa lâpa yağın kar altında donma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. En nihayet kaymakama haber veriliyor, kaymakam Elâzığ Vâlisine haber veriyor, Onuncu Tümen Kumandanı ile beraber İstihkâm Köprü Bölüğü hâdisce mahalline gidiyorlar. Orada bir köprü kurulmak suretiyle 56 vatandaşın hayatı bu şekilde kurtarılmış oluyor. Görülüyor ki, bu işte de yedi seneden beri diğer işler gibi temel atılmakla iktifa ediliyor. (Soldan, gürültüler, gülüşmeler.) Hükümet bu işe tam bir ehemmiyet vermiş olsa idi bugüne kadar ikmal edilmiş olurdu kardeşlerim.

REİS — Bir dakikanız kaldı, efendim.

HIZIR AYDIN (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bu köprünün mütaahhidi taahhüdünü tam zamanında ifa etmemiştir. Bu köprünün projeleri, etüdüleri yapılmış, yeri tesbit edilmiş, fakat mütaahhit işe zamanında başlamamış, İlkbahar yağmurları sırasında başlamıştır. O zaman sellerin gelmesiyle atılan ayakların temelleri bozulmuştur. Mütaahhit Vekâletten zaman zaman

tazminat almıştır. Böylece milletin parası heder edilmiştir. Bu da Vekâletin ve alâkalıların hâdiseye tam mânasiyle ehemmiyet vermemelerindedir.

1952 senesinde üç köprü 900 bin liraya ihale edilmiştir. Halbuki bugünkü maliyetleri birkaç misli yükselmiştir. İşte milletin malı, parası bu şekilde heder edilmiştir. Mesulleri hakkında şimdiye kadar kanuni takibat yapılmamıştır. Gönlüm istiyor ki, Sayın Vekil bu mesuller hakkında ne gibi takibat yapıldığını burada açıklamış olsun.

REİS — Müddetiniz bitmiştir, efendim.

HIZIR AYDIN (Devamla) — Bu iş hakkında Sayın Vekilin yakın alâkalarını tekrar rica ediyorum. (Sağdan, bravo sesleri)

REİS — Buyurun efendim, Nafia Vekili.

NAFIA VEKİLİ TEVFEK İLERİ (Samsun) — Efendim, biz hakikaten bütün saffet ve samimiyetimizle bir suali cevaplandırmaya gayret ediyoruz. Soruyor, niçin gecikti? Ben cevabını veriyorum. Dosyaları tetkik etmiş bir insan sıfatıyla, şu sebepten, şu sebepten, şu sebepten gecikti ve şöyle bir tedbir üzerindeyiz diyorum. Yani bunu söylemeseydim, hattâ gelip deseydim, şu sebeplerden dolayı vazgeçtik, ne diyecekti? Sen ne dersen de, o geliyor Milliyet Gazetesinin röportajını, kayıkçı Halil'in hikâyelerini okuyor. Bu, bizi sual müessesesine karşı gösterdiğimiz hassasiyetten uzaklaşmak endişesini veriyor, yani suali o hale getiriyorlar.

Şimdi bir noktayı tesbit edeceğim : «1950 den itibaren ele alındığı halde» diyor. Demek ki 1950 de ele alınmasaydı suç yoktu. 1950 de ele alındı, bitirilemedi, bu suç.

Efendim, nehrin üzerinden salla geçme hikâyesi 1950 de başlamadı, Âdem baba devrinden beri böyle. (Soldan, sürekli alkışlar) Türk Devleti Anadolu'ya ayak bastığı günden beri millet bu suyu sallarla geçer. 1950 de ele alınmış, yüzde kırk altısı bitmiş, fakat tamamı bitirilememiş. Yani ne istiyor? Yemin mi edeyim. 1958 sonunda bitirilecektir diye. Biz bu köprüyü bitireceğiz, 1958 sonu olmaz da 1959 başı olur, ama mutlaka bitireceğiz.

1950 den 1954 e kadar Demokrat Partili bir mebusunuz Hızır Bey. O zaman bu meseleyi buraya getirip böyle konuştunuz mu?

Bir şey daha; mebustan bir şey sorulmaz, ama ben efkârı umumiyeye arz edeyim : Bir Birecik köprüsü vardır, biliyorsunuz bunu yaptık. Bunu yaptık diye (Sağdan «sadet dışı» sesleri) Haydı öyle olsun. Birecik köprüsünden, dokunduğu için, bahsetmiyeyim. Bir gündendi mi ki bu köprü yapılmıştır, Allah razı olsun? Hayır. Seçimler sırasında aksine olarak bu köprü inşa edilirse kayıkçılar ne ile geçinecek diye aksine propaganda yapıldı. Orada öyle, burada böyle konuşursun. Temel atmakla iktifa ediyormuşuz... (Soldan, «Bugün resmi küşada gideceğiz» sesleri). Bu bahsi her açışımızda söyleyeceğim, aynı şeyi yüz defa söyleyeceğim. Eski iktidar zamanında 10 sene içinde yapılan 10 metreden büyük köprü sayısı 92 aded idi. 1950 - 1957 arasındaki 7 senelik devrede yapılan 10 metreden büyük köprü sayısı 861 dir. Ne konuşuyorsunuz?... (Soldan, bravo sesleri, alkışlar).

HIZIR AYDIN (Tunceli) — Sadet dışı konuşuyorsunuz...

REİS — Efendim, sadet dışı olmakla beraber Vekil Bey «temel atmakla iktifa ediyorsunuz» sözünü bilmeceburiye cevaplandırıyorlar (Sağdan gülüşmeler).

NAFIA VEKİLİ TEVFİK İLERİ (Devamla) — Açıklık yekûnu sizin zamanınızda 5 572 metre idi. Bizim zamanımızda on sene zarfında 32 917 metredir, arkadaşlar. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar).

İsterseniz su toplama hususunda atılan temelleri de sayayım.

Şimdi sevgili arkadaşlarım; soru soruluyor. Geliyorum buraya sual hududu dâhilinde cevaplar veriyorum. Fakat onlar politika yapmak isteyerek atılan temellerden bahsediyorlar. (Elindeki listeyi göstererek) Siz bu şekilde hareket ettiğiniz müddetçe ben de bütün gücümle ve elimdeki bu mübarek malzeme ile size vuracağım! Bunu da böyle bilin. (Soldan, bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

REİS — Hızır Aydın.

HIZIR AYDIN (Tunceli) — Efendim, muhterem Vekil burada politika yaptılar. (Soldan, gülüşmeler, gürültüler). Ben politika yapmadım. Çünkü 1950 senesinde ben Demokrat Parti milletvekili olarak bu çatının altına geldiğim günden beri bu işi ele aldım. O zaman

şimdiki Sayın Maliye Vekili Hasan Polatkan Bayındırlık Vekâleti Vekili idi. Bu mevzuu ele aldı. Etem Menderes ve Sayın Devlet Reisi Elâzığ'a kadar geldiler, Çemişkezek'in Belediye Reisi ve ileri gelenlerden 20 kişilik bir heyet de oraya geldiler. Sayın Devlet Reisi söz verdi, kısa zamanda ikmal edeceğiz, dedi. 1954 senesine kadar Demokrat Parti saflarında bulunduğum sırada zaman zaman bu mevzu üzerinde durdum. Bana yazılan resmî yazılarda da «1954 senesi Ağustos ayına kadar bu köprü ikmal edilmiş olacaktır» dediler. 1954 senesi seçimlerini pek az bir farkla kaybedip şimdi 1957 de tekrar seçilip gelince mevzuu tekrar ele almış ve huzurunuzda getirmiş bulunuyorum. Bunu kemali samimiyetle arz ediyorum ki, vatandaşların işlerinin lâyikiyle görülmemesi, layikiyle işlere dikkat edilmemesi ve temel atmalarla vatandaşların avutulduğu içindir ki.. (Soldan, şiddetli gürültüler) Ben bu mevzuu tekrar burada arz etmekteyim.

1950 senesinden evvel yapılmış veya yapılmamış mevzular beni alâkadar etmez. (Soldan «yaaa» sesleri) Ancak 1950 senesinden sonra bir milletvekili olarak, o çevrenin bir vatandaşı olarak, Tuncelilileri temsil eden bir insan olarak bu çatının altında ele aldığım bir mevzuu, hâlâ ikmal edilmediği için, burada arz etmek mecburiyetinde kalıyorum.

Lütfen sayın Vekil, kemali samimiyetle kabul buyursunlar. Mâruzatımda politika yoktur. Vatandaşların hakiki dertlerini arz etmek istiyorum.

Gazetecinin raportajı ve kayıkçının sözleri bir hakikatın ifadesi için burada söylenmiştir. Dikkatinizi çekmek içindir. İşte 1950 den evvel yapılmamış, şimdiye kadar şu ve bu şekilde kalmış yolundaki bir mütalâayı sureti ketiyede bendeniz tasvibetmiyorum. Eğer buna bakılacak olursa, son sorum dolayısıyla arz edeceğim, Tunceli'de ele alınan mevzular Demokrat Parti iktidarı zamanında değildir. Eskiden birçok köprüler, yollar yapılmıştır. Demokrat Parti zamanında ele alınan mevzular bu köprü gibi sakat kalmıştır, işte mâruzatım bundan dolaydır. (Sağdan, alkışlar).

REİS — Efendim, sual cevaplandırılmıştır.

6. — *Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın, Tunceli vilâyetinin Sorpiyan - Mazgirt ve Mazgirt - Muhundu nahiyeleri arasındaki yolların Karayolları 8 nci Bölgeye devri hakkında ne dü-*

şunüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin şifahi cevabı (6/62)

REİS — Suali okuyoruz, efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Nafia Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla rica ederim.

Tunceli Mebusu
Hızır Aydın

Tunceli ilinin Sorpiyan - Mazgirt ve Mazgirt ile Muhundu nahiyesi arasındaki basit toprak ıslahatından ibaret bulunan yolların her türlü imkâna sahip bulunan Karayolları 8 nei Bölgeye devri hakkında ne düşünülmektedir?

REİS — Nafia Vekili, buyurun.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Samsun) — Bu yolları Karayolları bakımına almayı düşünmüyoruz, efendim. (Soldan, bravo sesleri)

REİS — Buyurun Hızır Bey. (Gürültüler) Müsaade buyurun.

HIZIR AYDIN (Tunceli) — Efendim, muhterem vekil iki kelime ile kısa bir cevap verdiler. Hakikaten bölgeye alıp almamak salâhiyeti kendilerininindir. Yalnız bizim üzerimize düşen vazife mahallinde gördüğümüz dertleri burada Büyük Meclisin ittilana ve Hükümetin dikkatlerine arz etmektir. Bunu arz etmezsek vatandaşın vebali altında kalacağız. Lâkin yapıp yapmamak iktidarları zamanında muhterem vekile aittir.

Kendileri Maarif Vekili buldukları sırada Tunceli'ye teşrif etmişlerdi. Beraberce Nazimiye'ye kadar gittik. O zaman toprak tesviyesinden ibaret bir yol görmüşlerdi. Beraber bir taksid idik. Bu yolun durumundan acı acı şikâyet etmişlerdi.

Muhterem arkadaşlarım, Tunceli'nin yolları 1927 senesinden beri amelei mükellefe ve asker tarafından ele alınmış toprak tesviyesinden ibarettir. Bu vilâyetin çevresi ve yollarının sahası çok geniştir. Yani hiçbir vilâyetin sahası ile mukayese kabul etmez. Seneden seneye verilen çok cüzi bir tahsisatla mahallî nafiası bu yolları yapmıyor. Bu tahsisat bu yolların yapılmasına kâfi gelmiyor. Bugün kazalarımıza aneak senenin üç ayında, yani havalar kurak olduğu zaman gidebiliyoruz.

Gönlüm istiyordu ki, sayın vekil desinler ki, imkânlar arıyoruz.. Bu yolları Karayollarına devretmeyi düşünmüyoruz ama imkânlar arıyoruz, demediler, Yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

Artık başka ilâve edecek bir şeyim yok. Ben o çevrenin milletvekili olarak hâdiseleri Yüksek huzurunuzda getiriyorum, afkârı umumiye ve matbuat önünde arz etmekle vazifemi yapmış oluyorum.

REİS — Nafia Vekili.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Samsun) — Arkadaşımızın sorusu; bu yolun Karayollarınca bakıma alınıp alınmadığı hakkında idi. Cevabım da Karayollarına alınmasını düşünmüş oluyoruz, şeklinde idi. Bu demek değildir ki, Maarif Vekili iken birlikte mahalline gittiğimiz zaman acı acı bahsettiğim bir husustan bugün memnuniyet ifade ediyorum. Bu il yolları vekâletin verdiği salâhiyete istinaden il tarafından yapılır, ondan sonra bakımı Karayollarınca ele alınır, yani tesviye halinde olan bir yol Karayollarınca bakıma alınmaz. Benim bu yol hakkındaki sözüm metruk bırakılmış olduğu şeklinde değildir. (Sağdan, gürültüler)

REİS — (Sağdan, bir mebusa hitaben) : Bey-efendi; zatiâliniz sual sahibi olmamakla beraber müdahale ediyorsunuz. İstirham ederim muhatap siz değilsiniz.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Devamla) — Arkadaşımız sualini «bu yolun vilâyetçe yapılması için ne düşünüyorsunuz, Karayolları bakımından ne düşünüyorsunuz?» şeklinde sormuş olsalardı il yolları hakkında ifadesi mümkün birtakım düşüncelerimiz olurdu. Binaenaleyh benim cevabımı soru ile alâkâlı bulsun. Kendisi şikâyet ettiği mevzuu soruya intikal ettirememiştir. Bunda kabahat bende değil, kendisindedir. Bir daha sefer daha iyi sorarlarsa ben de kendisine daha iyi cevap arz ederim.

REİS — Hızır Aydın.

HIZIR AYDIN (Tunceli) — Efendim, bu İçtüzük tadil edilmeden evvel dört maddeden ibaret olarak bu yollar üzerinde bir soru vermiştim. Bilâhara İçtüzük tadil edilince böyle kısa ve muhtasar bir şekilde sual vermek mecburiyetinde kaldım. Çünkü Tunceli'nin birçok kazalarının muhtelif yolları olduğunu biliyorum ve bu yolların hepsinin de Karayollarına devredilemeyeceğini ve menfi cevap alacağımı da biliyor-

dum. Fakat bu kazanın yolu daha ehemmiyetlidir. Çünkü burası müstahsıl bir bölgedir, nüfus itibarıyla oldukça kalabalıktır. Burasının Karakoğan ve Palu ile daimî alâkası vardır. Bu yol, diğer yollara tercihan bölgeye devredildiği zaman daha kolay imkânlarla bir an evvel ikmal edilir, ve bu şekilde vilâyete bir yol kazandırılmış olur, kanaatiyle Karayolları çerçevesi içine alınmasını düşünmüştüm. Fakat, Muhterem Vekilin buyurduğu gibi, bu bir tek yol değil ki. Kazalarımızın 7 - 8 tane il yolu vardır. Verecekleri tahsisat bu yolların hangisine sarf edilir, bilmiyorum. Bu yollarımızı tetkik buyurmuşlardır. Kaç senede bu yolların ikmal edileceğine ve her sene ne kadar para verilece-

ğine dair bir programları var mıdır, bilmiyorum. Gayemiz, yolların bir an evvel ikmal edilmesidir.

İster Karayolları kanaliyle olsun, ister vilâyet kanaliyle olsun, yeter ki, ikmal edilsin. Şimdiye kadar verilen, cüzi miktardaki tahsisatlarla yolların ikmaline imkân olmadığını arz ve beyan etmek isterim.

Bütün yollarımız değil, sekiz kazanımızın en mühim dört yolu vardır, hiç olmazsa bu yolların yapılması için kâfi miktardaki tahsisatı bu yılki bütçede vereceğiz, şeklinde bir cevap lütfetmiş olsalardı, hemşehrilerim namına kendilerine müteşekkir kalırdım.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Sihhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Sihhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/98)*

REİS — İkinci maddesi henüz encümeden gelmediği için müzakeresini tâlik ediyoruz.

2. — *Manisa Mebusu Nebil Sadi Altuğ ve 15 arkadaşının, Belediye Kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Dahiliye Encümeni mazbatası (2/30) (1)*

REİS — İkinci müzakeresine başlıyoruz. Encümen adına Ekrem Anıt.

DAHİLİYE ENCÜMENİ ADINA EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlarım, Manisa Mebusu Nebil Sadi Altuğ ve 15 arkadaşının 1580 sayılı Belediye Kanununun 7 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifi, hepimizin malûmu olduğu veçhile, Dahiliye Encümeninde uzun uzun müzakere edilmiş ve neticede kabul edilerek Yüksek Heyetinizin tasvibine takdim edilmiş bulunmaktadır. Bu tadille mer'î olan 1580 sayılı Kanunun 7 nci ve 11 nci maddeleri hükümleri şu 7 nci maddeye aynen akta-

rılmış ve bu 7 nci ve 11 nci maddeler 7 nci maddede müfadaına ithal edilmiştir. Şu anda 1580 sayılı, yürürlükte bulunan Kanunun 11 nci maddesinin ilgası icabetmektedir. 11 nci maddenin bu şekilde ilga edildiğine dair kanunda bir sarahat olmadığı için bu madde kanuniyenin ilgası hususunda encümen olarak Riyaset Makamına bir takrir sunuyor ve kabulünü arz ve rica ediyorum.

REİS — Ekrem Bey, tadil hususu bu birinci maddenin şümulüne giriyor. Bu takririn maddenin metnine dâhil olması gerekir. İsterseniz geri vereyim, redaksiyonunu ikmal edin, yanlış bir iş yapmıyalım.

EKREM ANIT (Devamla) — Birinci madde ile alâkalı değil.

REİS — Esasen teklifin ikinci görüşmesi olduğu için müzakere açılmasına imkân yok. Encümenin bu birinci madde üzerinde bir tadil teklifi yapacağı zannı ile size söz vermiştim. Sözlerimiz birinci maddeye ait değilmiş, özür dilerim.

Birinci maddeyi okuyoruz, efendim.

1580 sayılı Belediye Kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1 — Belediye Kanununun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 7. — A) Bir beldenin bâzı kısımlarının beldelerden ayrılarak ayrı bir belde haline gelmesi,

B) Bir beldenin bâzı kısımlarının komşu bir beldenin sınırları içine girmesi,

(1) Birinci müzakeresi 35 nci İnikat zaptındadır.

C) Bir beldenin tamamının diğer bir belde ile birleşmesi,

D) Bir belde ile komşu olan köylerin veya köy kısımlarının o beldenin sınırı içine girmesi,

Aşağıda tarif edilen şekil ve şartlara göre yapılır :

Bir köyün tekbaşına veya meskûn sahalari arasında âzami beş yüz metre mesafe bulunan birkaç köyün veya aynı mesafedeki köy parçalarının birleşerek bir belediye idaresi kurabilmeleri için nüfusları tutarının son nüfus sayımına göre 2 000 den fazla olması ve köy ihtiyar meclislerinin yazılı istekleriyle o yerin en büyük mülkiye âmirine müracaat etmeleri icabeder.

Bu müracaat valilikçe vilâyet umumi meclisine tevdi olunur. Umumi meclisçe, kurulacak hükmi şahsın gelirlerinin kanunlarında yazılı hizmetlerin ifasına yeteceğine ve bu teklifin faydalı olacağına kanaat getirildiği takdirde ilgili seçmenlerin reylerine başvurulmak üzere evrak valiliğe iade olunur. Vilâyet Umumi Meclisinin kararları kesindir. Ancak talebin reddi halinde üç yıl geçmedikçe müracaat yenilenebilir.

İlgili seçim kurulları valiliğin tebliği üzerine en az 15 gün evvelinden tâyin ve ilân edeceği gün ve mahalde seçmenleri rey vermeye davet ederler.

Reyler Belediye Meclisi âzaları seçimindeki usul ve şartlar dairesinde alınır. Rey neticelerini belirten seçim kurulları tutanakları valiye tebliğ olunur. Valilik bu evrakı mütalâası ile birlikte Dahiliye Vekâletine gönderir. Devlet Şûrasının kararı ve Cumhuriyet Reisinin tasdiki ile o yerde belediye kurulur.

Muayyen bir arazi üzerinde Hükümetçe yeniden kurulan ve nüfusları 2 000 den yukarı olan (2 000 (iki bin) dâhil) yerlerde de hudutları gösterilmek suretiyle Dahiliye Vekâletinin teklifi ve Cumhuriyet Reisinin tasdiki ile belediye kurulur. Kaza ve vilâyet merkezlerinde belediye teşkilâtı mecburidir. Ancak bir vilâyet merkez belediyesi sınırları içinde kurulan kaza merkezlerinde belediye teşkil edilemez. Bu gibi yerlerde belediye şubesi kurulur.

Ancak, B, C, D fıkralarında yazılı hususlarda yalnız iltihak edecek belde, köy veya bunların kısımlarında seçmenlerin reylerine müracaat

edilir. Diğer tarafın, iltihak talebine mütaallik belediye meclisi kararı ile iktifa olunur.

REİS — Birinci madde hakkında bir tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

İkinci madde olarak bir takrir vardır, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim veçhile aşağıda yazılı maddenin ikinci madde olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Encümen
Ekrem Anıt

MADDE 2. — 1580 sayılı Belediye Kanununun 11 nci maddesi kaldırılmıştır.

REİS — Söz istiyen var mı, efendim?.. Yok.

Okunan teklifi ikinci madde olarak reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Teklifin heyeti umumiyesini reye arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiş ve teklifin kanuniyeti tasvip buyurulmuştur.

3. — *Neveşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/32)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz alan arkadaşların isimlerini okuyacağım :

SIRRI ATALAY (Kars) — Vekil yoktur.

REİS — Bir defaya mahsus olmak üzere talik ediyorum.

Seçimlerin neticelerine mütaallik mazbataları okuyorum :

Yüksek Reisliğe

Vâkı davet üzerine İngiltere'yi ziyarete gidecek heyet için yapılan seçim neticesinde aşağıda

ğıda isimleri yazılı zatlar hizalarında gösterilen reylerle seçilmişlerdir. Arz olunur.

Âza	Âza	Âza
Samsun	Zonguldak	Yozgad
A. Eker	A. Akın	S. Eronat
Rıfki Salim Burçak	Erzurum	121
Turhan Akarca	Muğla	117
Nazlı Tlabar	İstanbul	111
Kasım Küfrevi	Ağrı	109
Muammer Çavuşoğlu	İzmir	103
Sebati Ataman	Zonguldak	95

Yüksek Reislige

Riyaset Divanı Kâtipliği için yapılan seçime

211 zat katılmış ve neticede Kırklareli Mebusu Mehmet Ali Ceylân 211 rey almıştır. Arz olunur.

Âza	Âza	Âza
M. Erdener	C. Z. Aysan	M. Şener

REİS — Riyaset Divanı Kâtipliği için yapılan seçimde nisabolduğu anlaşılmaktadır. Seçim önümüzdeki İnikat yenilenecektir.

Gündemimiz tamamlanmıştır. 17 Şubat Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 16,30

